

'מדובר עברית כל ימי'

...וע"ד מכתב העת "מבשת ציון"¹ מסתרי דבריך² לעורכו בז' יהודה והנה הוא שולחו לכמ על אדרעssa של המוסר הר"א זוקערמןאי, והנתנו מקוה כי תקבלו על עצמכם להיות הסוכנים למה"ע הוה ולהפיצו ברוסיא, וכן ישלח לכם את חלק ראשון מספרו "ארץ ישראל"³ למען הפיצו, כי ברכה בו. כתקומו אקוה גם אני, כי תשימו לב לדבר להפוץ הספרים האלה והמכתבים האלה מסבה כפולה, הראשונה היא יקרת הספרים עצם וניהותם כאשר תחזינה עזיכם, והשנייה היא יקרת מחברם. המחבר הזה איש צער לימים אשר השלים חוק למודם בגמוניום הריאלי ולך פאריה למלמוד חכמת הרפואה, וכבר עברו עליו שתי תקופות בהלמוד ההוא ותתקפותו מחלת הריאה עזה מאד ויאשן ויוציאב הלמודים שלא ברצונו, אך עליו לאין הקדשה הייתה לרצונו ולשםחת לבבו, כי בעודו נעד כל מהשוותי היו בארץ אבותינו ושפטם, ובஹתו בפראי שקווע בלמודו לכלל את "השחר" ואת "המניד" במאמריהם כתובים עברית תורה המדורים אך על האומות ועל יישוב הארץ. מאמרי אלה כבר בכר כי רוח גבר ארץ יודעת נownה מתנותם בלב האיש הצער ההוא, וכי פיו ולבו שווים וידעו הוא חפשו ומטרתו משתדל לבוא אליהם, ואחר יסrho ד' בהמחללה והרופאים צו עליו לлечת אל ארצאות החמות לא הרבה מהשוותי ולך לא-ארץ-ישראל. בעלי אשה הוא וימצא בראשונה מהיתו ומהית ביתו מעוז אהוב נאמן אחד אשר כמעט כלכלתו, והוא ישב ועסוק כל מינו בהלכות ארץ-ישראל, והספר ההוא פרי הימים האלה הנהו. ואולם ביוםיהם האלה עבר פתאות רוח אחרת על אהובו וזה מתחחש לו, וישאר האיש כספינה המטורה בלב ים ייה' מוכחה לקבל עליו משרת מורה שפת עברית בבית הספר לחכיה⁴, אשר בירושלם אשר תדרכאו ואות חייתו כמושבן. תוכנות האיש ההוא יקרה וمسئולה מפה, תמים וישר דרך מאין כמויהו, אהבתו לעמו ושפתו וארצתו מונעה עד "קנאות", מדובר עברית כל מין גם עם אשטו ועם בנו הנולד לו בירושלם ולא ישם לבו ללעוג והותלים ואמור יאמר: אם לא יצא האחד בראשונה לעשות הדבר, השני בלי ספק שלא יבוא אחריו, ואין לך אדם שאין כדאי להיות

1. העיתון הראשון, למשה כתבת-עת בן 4 חוברות, שהוציא וערך א' בז' יהודה בירושלים במשך שנת תרמ"ד (1884) עדין בחסותו של פרומקין. השתף בו גם ים פינס. יצא כתוספת ל'הבלטה'.

2.

המכتب הוא לחובבי ציון בוארשא, בעיקר לרשות ש"ס רביינוביין (שפ"ר).

3. אברהם צוקרמן (תרא-תרנו), בעל בית מסחר ספרים בוארשא וסוכנים של עיתונים וכתבי-

עת עבריים, פרסם גם סיורים ותרגומי סיורים.

4. הא ספר הלימוד של א' בז' יהודה ("ספר ארץ-ישראל, על טבע הארץ, ימיה ונגרות וכו'"). ירושלים, תרמ"ג.

5. בית ספר זה, של 'חברת כל ישראל חברים' (אליליאנס), הוקם או בירושלים, בהנהגתו של נסים בכר.

הראשון בדבר טוב, ובאמת כבר עלתה בידו להשתיק את המשחקים ומקבלים עליהם הועל שבבואם לדבר עמו ידברו עברית גם המה. סוף דבר האיש יקר מאד וראוי לתוכו כדי להחיות נפשו למען יתקיים לנו ולארצנו הקדושה ולשפטנו היקרה, אשר בכל לבו ידרשה להרחבתה במילוט ומושגים מבלתי השבית מטהרה.

מתוך מכתב לחברת חובבי ציון בווארשה בתרמ"ד (1884). כתבים לתולדות חיבת ציון וישוב ארץ ישראל בעריכת א"א דרייאנסקי רך ג' (תרצ"ב), עמ' 931-932.